

ДІЛО

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 18., II. пав. Конто ночт. шадн. 26.726. Адреса тел.: „Діло—Львів“. Число телефону 565. Рукописів редакція не звертає.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА в Австро-Угорщині: місячно 5.— К. чвертьрічно 15.— „ піврічно 28.— „ цілорічно 56.— „ у Львові (без доставки): місячно 4.— К. чвертьрічно 12.— „ піврічно 22.— „ цілорічно 44.— „ в Німеччині: піврічно 28.— М. цілорічно 56.— „ За зміну адреси платять ся 50 с.</p>	<p>Ціна оголошень: Рядом згаданої, довільної або без ніс 20 с. в день 1 К. в місяць 1.50, в річній часті згідно з умовою 2 К. в місяць 2 К. Слід згадати друку вказівки. Оголошення на суботу і неділю збільшені. Платити оголошення на однієї уперед. Одні примірники виходять у Львові 16 с. на провізії 20 с.</p>
---	--	--

Видає: Видавнича Спілка „Діло“

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Українська національна Рада.

Женева, 12. вересня 1918.

Читачі „Діла“ вже знають про сам факт повстання „Української Національної Ради“ в Парижі. Про склад її, цілі і діяльність можуть подати кілька подробиць.

На чолі „У. Н. Р.“ стоїть професор М. Савченко, секретарем є М. Якимчук, оба ще передвоєнні емігранти з України. Як задачу поставила собі Рада „боротися проти впливів осередних держав на Україні і приготувати організацію країни — в тісній порозумінні з державами антанті“. Львівське „Українське Бюро“ дізнається, що ідея організації Ради вишла з кругів французького правительства. Особливу пильну увагу присвячують українській Раді б. міністер Альберт Тома і професор славістических літератур у Сорбонні Ернест Дені. Останній написав в часі війни кілька замітних політичних книг (про причини війни, про Сербо, про Чехів і Словаків), в яких виявив величезну знайомість особливо з внутрішніми відносинами Австро-Угорщини; більшість від часу видає він великий політичний місячник „Le monde Slave“. Дня 20 мин. м. прийняв президент Раді міністер заграничних справ Пішон на окремій аудієнції. Французька преса, як також преса романської Швайцарії, присвятила новій організації чимало уваги.

Голова Раді проф. Савченко видав недавно програмову брошуру в. з. „L'Ukraine et la question ukrainienne“ (72 сторінок друку, накладом „Французько-українського научного Кружка“ в Парижі). В брошурі представлена коротко історія і географія України, її економічне й торговельне значіння; говорючи про питання дня, автор розглядає справу Холмщини й Східної Галичини, освітлюючи в деталях в руслі польські претенсії до сих українських земель. Вкінці автор викладає програми українських політичних партій і подає бібліографію книг про українську справу у французькій мові.

Не є річю виключеною, що з деяких сторін робляться Українській Національній Раді пропозиція, щоб вона проголосила себе свого рода українським провізоричним правительством — яравок подібних правительства чесько-словацького, польського і т. п. Чи париська Рада віддасть піти сим шляхом, сього покищо не можна сказати; едно тільки певне—і сьому особливо будуть радіти галицькі й холмські Українці—, що Рада як найенергійніше боронить і захищає боронити-ме перед світом держав порозуміння українських прав до західних окраїн і особливо—нещасної Холмщини й Східної Галичини. Є надія, що такеж в інших столицях світового союзу зорганізуються подібні українські ради.

З Парижа прийшли чутки, що таємний Раді призначена визначна роль в політиці нових країн на Далекім Сході, зокібна в Сибіри, Манчжурській й Уссурійській тай в українських землях в Азії.

Члени Раді, головню проф. Савченко і М. Якимчук, вже від ряду місяців працюють над освідомленням французького громадянства, про становище на Україні. Д'ється воно через французьку пресу („L'Europe nouvelle,

Le Monde slave, L'Action nationale, L'Information, Le Temps і ин.), де в останніх місяцях читали ми добре писані статті і записки про українську справу.

Ще раз треба зазначити, що французькі власти прихильно глядять на українську діяльність у Парижі. Про Україду говорять тут щораз більше — як про теперішні її відносини, так і про відносини будучі, після війни.

Протест Холмщан.

Київ, 10. вересня 1189.

Холмський український виконавчий комітет, який не мав змоги оголосити свій протест проти сучасної політики австрійської окупаційної влади на Холмщині після лекції д. М. Ю. Шавцова 5 го вересня сього року про поділ Галичини і сучасне становище в Холмщині з тої причини, що лекція через неважливі від прелегента причини не могла відбутися, вирішив оголосити цей протест в пресі:

В неутральних державах оцінюють ноту „неутральню“: хвалять ініціативу Австро-Угорщини, заявляють, що антанта повинна дати відповідь, і ждуть, що буде далі.

На найважійше питання: як прийме ноту антанта, ще нема відповіди. Одначе в усіх до теперішних вав державних мужів антанті не можна мати певности, що відповідь буде така, якої бажалиби собі держави потвіраого союзу.

У Відні.

Віденська преса вся без винятку похвалє виступ министерства заграничних справ і висловляє думку, що антанта повинна прийняти просягнену руку до угоди, бє инакше вона за дальше ведення війни впаде на неї.

Передбачає також віденська преса, що антанта готова взяти ноту Австро-Угорщини за доказ слабости осередних держав і ослаблення союзу між Австро-Угорщиною й Німеччиною. На се вона відповіди, що до теперішній мілітарній успіху осередних держав свідчать найліпше про їх силу, а участь австро-угорських відділів на французькій фронті про нерозривність союзу між Австро-Угорщиною й Німеччиною.

„Arb-Ztg.“ вказує на те, що головною перешкодою до заключення мира є те, що народи держав антанті переконані, що в осередних державах рішають про політику не народи, тільки володарі, які мають завойовницькі цілі, отже війна проти осередних держав є війною за всесвітній тріюмф демократії. Відобрати народам держав антанті се переконання булоби найуспішнішим способом до досягнення мира. Та для сього треба не слів, а діл; треба, щоб Німеччина й Австро-Угорщина перевели вугрішню перебудову на демократичних основах.

Справді, доки такий типічний мадярський політик, як гр. Бурян, говорить, що годиться з принципами Вільсона, але з застереженнями, що вони не нарушать життєвих інтересів держави, яку він заступає, то значить, як бар. Бурян розуміє життєві інтереси Угорщини, годі не бути скептиком ще до Вільзонівських принципів у Бурянівськім виданню.

В Берліні.

Півурядова „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ пише: Приняття ноти Австро-Угорщини в Німеччині найліпше свідчить про гетовість німецького народу до мира. Коли лопри се будяться сумніви що до успіху виступу нашого союзника, то опираються вони на досвідах, які ми і наші союзники поробили доми в багатьох випадках, де ми старалися прожстити шлях порозуміння і прискорити koniec війни, яка розширяє Европу. Управлення до таких сумнівів очевидне, одначе воно не зміняє готовости німецького правительства до участі в конференціях, коли-б такі мали відбутися наслідком ініціативи Австро-Угорщини.

Органи преси партії парламентарної більшої витлюють ноту Австро-Угорщини, хоч заявляють, що нема великої надії на успіх ноти. Всенімецька і консервативна преса вважає ноту шкідливою, бє антанта прийме її тільки за доказ слабости осередних держав.

В неутральних державах.

Стокгольмська преса, не виключаючи ліберальних органів і „Socialdemokraten“, висловляє думку, що антанта не повинна відкинути пропозиція гр. Буряна.

Швайцарський преса висловлює такий сямий погляд. Бернський „Bund“ пише, що Австро-Угорщина надається до ролі посередника, бє в противенстві до Німеччини ніхто не підозріває її о завойовницькі пляни. Також хвиля добре підібрана, бє успіхи антанті доведи до рівноваги на бовниці.

В Парижі.

Французьке правительство мало текст ноти вже в суботу вечером. Рішення в справі відно-

Вражіння ноти Австро-Угорщини.

Львів, 17. вересня 1918.

Того, що пишуть про ноту Австро-Угорщини в Відні й Берліні, можна було сподіватися: адже нота вийшла в Відні після порозуміння з Берліном.

віди на ногу належить до найвищої воєнної ради союзників.

Вітани, бувши президент міністрів і член кількох попередніх кабінетів, заявив, що ліві партії палати госпів будуть домагатися, щоб відповідь була дана аж після переведення політичної дебати в парламенті.

„Антанта не буде переговорювати, тільки диктувати“.

Як поставиться антанта до ноти, можна вносити зі становища англійської преси супроти заяви Паєра, про що ми подали відомість вчора.

Про настрої антанти свідчить також заява канадського генерал-губернатора, який сказав в Чикаго: Антанта рішучо не буде вести мирних переговорів, тільки подиктує умови миру.

В Італії і Альбанії.

ВІДЕНЬ 16. вересня 1918 (ТКБ). Урядово: В полудне відперто коло Могі і на Монте Сімпоне неприятели патрулі. В області 7 громад не удалося кілька неприятелих наступів. В долині Бренти неприятели відохнув дещо наші становища передних сторожів.

В альбанській області побережа Італії навагалися надармо видерти нам з поворотом успіхи послідніх днів.

Бої на Заході.

БЕРЛІН, 16. вересня 1918 (ТКБ). Урядово. Група кн. Рупрехта і ген. Бена: В долині над Лі і на південь від каналу Ле Бас доконали ми успішні підпривяття. Між Намінсонт і Еребу досвіта нагальна боротьба артилерії, по якій біля Намінсонт і звідтам на південь слідували частинні наступи. Неприятеля відперто. Через день діяльність боева була мірна. На північний схід від Verdun коло ліса Hailon і ксло Etigny le Grand піхотні боротьби.

Група вій. наст. престоло: Нагальні частинні бої між Елетою і Есною. По даремних настулах виконаних досвіта, неприятели виконав ввечерю ще раз наступ. На загал відперто його. Розширив він трохи ті місця, а вдерся в бою по середнього дня. Усладився в південній частині Vauzy. Між Есною і Вель неприятели піхота була недіяльна. Ми очистили з Французів одно мале гніздо, яке повставало в їх руках з боїв дня 14. вересня.

Група війск ген. Гальвіца: В області від Сесте Lorine аж до Мозелі оживилася огнева боротьба, під вечер розвивалися хвилями на гальні сутячки піхоти серед нашими новими становищами; в часі тих боїв взяли ми полонених. Ввечером стояв неприятели менше більше на лінії Fresces—Haumont—Rembercourt і в лісі Rappes.

Група війск кн. Альбрехта: Наступи неприятели на льотарнських фронті відперто.

Німецький воздушний напад на Париж.

Німецьке звіттовлення

БЕРЛІН 16. вересня (Вольф) У підзлату за постійне обкиданне німецьких міст наші бомбові ескадри кинули минулої ночі на Париж 22.060 кг. бомб.

Французьке звіттовлення.

ПАРИЖ 16. вересня (ТКБ).

Вчора в ночі неприятели ескадра літаків показалася над містом. Наші летуни вніесли ся сейчас до бою з неприятелиськими летунами, а також розпочали нагальний огонь проти них оборонні батерії. Примінено також інші оборонні середники. Якесь число людей від кинених бомб згнуло, а рівнож раневі. Стверджено також матеріальні шкоди. Алерм тривав літ год. 1. мін. 25 по півночі до 3. год. над парном. О год. 4. мін. 15 наступив алярм в-друге.

НОВИНКИ.

Львів 17. вересня 1918.

— В справі маніфестації проти польсько-го анексіонізму. „Народний Комітет“ ождіає від українських політичних організацій звідтовлень про віча в справі польських затій на загарбання Східної Галичини. В разі, якби зі сторони ц. к. старостів виявилися які перепони відбування публичних віч, належить про перепони і надужиття беззрозоводно повідомити „Діло“ і „Народний Комітет“, а щоб часу не трагити, належить відбутти збори, обмежені на запрошених гостей і на них ухвалити відповідні резолюції.

— В справі піднесення годівлі безрог. „Сільський Господар“ кулає і продає безроги годівельної вартости: расові Йоркшірські і вестфальські, їх крижовані та краві. Зголошення пентів о закупно і оферентів продажі просимо слати під адресою „Сільський Господар“ (від діл господарський) Львів, вул. Зіморсвича ч. 20 Рилькини, у котрих зліяня упала наслідком війни, мають право одержати субвенцію на заложення хлівів безрог (100 проц. ціни купна кнорів і 33 проц. ціни купна цвох) на основі розпорядку ц. к. намісництва Ц. В. Г з дня 24 вересня 1917 р. ч. 18293/II. Дотичні друки можна одержати в кожній філії „Сільського Господара“.

— „Чорноморський Українець“. Війшла громадська, політична, економічна і літературна газета „Чорноморський Українець“, редагується у Новоросійську зміліть газ. „Нове Життя“.

— Перемишлянщина. Нам пишуть: Настає страшна хвиля для нашого народу.

З уступленнем премєра Зіядова умов берестейського мира, чеснo додержувалом аміннєся. Міністерство Гуссарєка і Бурана польською питаннєм, в якій нашу правдїну Червоно Русь думають прилучити до Польщі, тобто хотять нас кинути в польську неволю у стражданнє. Ми як австрійські громадяни нашоку цїбіт життя, найкращу жертву для оборони держави, для її істнованнє і чєсти; повиннісь змусити вплинути нашим мільїонним головам на гоноровість і чєсть вобовнєтаннє державнєм, а словеннєх в берестейським договорі. Ми не дозволимо на покутній вплив.

Наше міністерство мусить руководити гоноровістю і чеснєм виконуваннєм зобовнєтаннє. Щоби цїлий позїт перемишлянський міг висказати свою волю, місцеві організації назначили 21. вересня днем вічєвнєм, на якій повинні ми з'явитися і вразувати втїкнє. Маніфестація розпочнєтьс торжєственнєм богослужєннєм, з наумовленнєм місця і вирушатє в походї маніфестаційнїм під „Народний Дїм“, де буде перша промова і перші резолюції. Вітак рушнєтьс поїзд в напрямї ц. к. старостів, де виголосятьс друга промова і другї резолюції. Вікннє з оборотом посунєтьс поїзд в напрямї школи народної, де буде третя промова. На закінчєннє зберутьс всі представителї товариства на довірчїну нараду до великої сали в „Народнїм Дїм“.

— Сокальщина. В суботу 21. вересня о год. 2 1/2 по полудни відбулєтьс в Белї, а в недїлю 22. вересня о год. 1 в полудне в Сокалі повітовї віча з огнєм рефератами: 1) Суцєсне політичне положєннє українського народу в звнєзї зі справєю австро-польської розвнєзї і справєю подїлу Галичини, — рефер. бушого посла д-ра Ром. Перфецького. 2) Економічне і господарське положєннє українського народу в Галичинї у звнєзї зі справєю відбудови схїдної Галичини—рефер. п. д-р Вячнїцький.

— Мізерія вчотва даєтьс в знаки публичнї Нам пишуть: В Скалатським повітї, котрий Австрїя 15. лютого 1918 р. відобрала, не всі патє приймають перекази і пакункї, треба перекази і пакунки пошлати аж до Хоросткова. Деякі поштовї уряди, нпр. Калагарівка, Луза, Кисєне немають шодєного получєннє — і то пїслєдем пішнєм — з Грималозом, але тільки шодругий день і то ще яке є получєннє. Лист наданнєй нїчї в урядї пошт. в Калагарівцї віднесуть застра до Коа:ного, звідєси позавтра віднесуть до Вікна, а звідати (шодєного) віднесуть до Грималова, а в Грималова до Хоросткова, де є велїниця; велїниця Борки вел. — Грималїз вже не їстає від 4 рокї! Коронною тогє всеє є платнє ц. к. полгмайстрїз сїльських, бо дирекція аснїгує денню плату 2 кор 20 сот., а додатку за дороговнєзу 25 сот. денно! Урядї телеграфїчних нема, а хоч тут війни нема, не схочуть приймати приватних депеш; як хто умре або захоруж, як дати знати роднїм або лікарєвї? Листи довго йдуть, нпр. лист. що в Грималїзїх владїх, замїстє жонатих свєщеннєх целєбсї не знаємо насть, чи на зазна тих владїх просїв дозволу на супрнїжнї розвід хочби одєн жонатий свєщеннєк. І про сам завнїлий лист тих владїх не згадує історик гр. кат. Церквї, як би й не було його. Тїй годї. Бо і як погодити би касованнє жонатого духовенства луцькїм єпископом в 1727 році зі згодою папї Венедикта XIV на допусканнє жонатого духовенства навіть до дієцєзальних урядїв і достїнств в 1747 року? Радїя все повинна би бути за ладом, а в такім разї про єпископа з Луцька краше не говорити...

З предствленого досвє бачимо, що від початку унії гр. кат. Церквї з римокатолицькою до кінцї XVIII. столїттє римськє Агостольськє Столиця не давала ініціативнє до кастровнє нашого жонатого духовенства, на чєстєвнє насаджуваннє целїбату в гр. кат. Церквї для особливих потреб її згодувалася, на скілько ініціатива в тім напрямї виходила від гр. кат. г'єрархїї, а таку пробу заступленнє всеє жонатого духовенства целєбснєм, на яку та г'єрархїя пускалася в 1727 р., оставляла як несерьозну без уваги, а значучої пізнїше тєрвде своє становище булоє папї Венедикта XIV, з 1747 р., яка не гїзкая що не заертала вокути жонатого духовенства, але й отворила воку доружу до висшнїх урядїв у дієцєзїл по вловннї щасливїм досвїдї з целєбснєм, покнїкнєчннї до тих урядїв митрополитом Ругським. Позє римською Агостольською Столицєю, по сторонї польської державної наші, проба насаджуваннє целїбату в гр. кат. Церквї маля за собою звєсім нецерковнї мотїви, що архо з'явилася в XVIII. столїттї, а може ще аркїше в першїй половинї XIX столїттє.

Д р Василь Щурат.
(Конець буде.)

Проби введення целїбату в гр-кат. Церкві.

(Дальше.)

К. ли Замойський Собор у відношенню до нашого жонатого духовенства заняв те саме становище, що й Берестейський Собор з 1596 р., котрий в тїй справї не відступив від ухвал ше раннїх соборїв, флорентійського з 1439 і тридентського в 1546 р., то зово повинно бути тим зміїннїше, що проба введеннє целїбату в гр. кат. Церквї маля за собою вже сто літ вракннї в почнїлах уніятської г'єрархїї, а зі сторони державної нації польської виявилася в дуже брутальнїй формї саме перед скликаннєм Замойського Собора, в 1717 р. Маю на мисли т. зв. „Projekt na zniszczenie Rusi zjednoczonej“, де між радєми як мається нищити гр. кат. духовенство, подана й така: „Jezeliby zaś lato 1717, czyżby się nie podjęto, w ten sposób zda się z nami postąpić, to jest: wtawiać w tych, którzy chcą być w stanie duchownym, ażby bezżenne prowadzili życie, i czynić im zaszczytę nad innych uszanowanie, większe dawać wolności, pomnażać dochody etc. A gdy tak wszyscy zabierający się do kapłanów bezżennego chwyć się życia, pod ten czas zupełnie zanysłów na tych oobierzemy skutek: albowiem kiedy bezżenni porę umierać będą, zbędzie na akich, którzyby ich zastępowali miejsca — chłopskim zupom zabieraniu uczuć się — porowiczów nie będzie — szlachty i z ruskiej pałoj, i to prostota, przyjdzie tedy nato, że obrządku naszego rzymskiego plebanów prznaszać będzie mu — Więcej też nam nie potrzeba.“ Вд кого б там і не вийшов цей проект, на віцію за целїбатом у Польщі він кдає особливе світло, а потвердженнє своєї віродостойности знайшов,

між иншии, в ухвалї гродненського сойму в 1726 р., якою поповичів завертано у підданство.

На польські пляни понижєннє гр. кат. духовенства, виявленї в „Projekt I“, Замойський Собор зреагував достойно, намагаючись піднести гр. кат. духовенство так, щоб, остаючи собою, стануло гідно побіч латинського. Не так достойно відповіли уніятські владннє на ухвалу гродненського сойму. Змістє оборонювати своє жонате духовенство, вони подражнєні загадали казувати його і заступати целєбснєм. В 1727 р. єкзарх зніський митрополїї, луцькїй єпископ Йосєф Внговський, піїшовши за почином митроп. Льва Кишки, пастырським листом оповїтив своєму єлїрови: „aby żaden do nas nie był posyłany, promowowany, ani rekomendowany na taką położenie u poświęcenie na prezbiterę, któryby nie był bezżenny u któryby żyć nie chciał bezżennie, inaczey że będzie każdy żonaty od intency u požądania swego oddalony u z niczym bez konsekracye u bez żadney nadziei na potym dostapienia charakteru kapłańskiego odprawiony, assekurujemy, mając w oczach u na pamięci wieczną Religiey naszą zadaną obelgę. Tym zaś, którzy już w stan święty małżeński wstąpił, zostając przy nadziei dostapienia charakteru kapłańskiego, jeżeli zechcą u na to zezwólą, rozwodowy im dekret w małżeństwie, jako pod kondycją zawarym, dać deklarujemy u do konsekracye u rozwodzie małżeńskim przypuszczemy“.

По ухвалї гродненського сойму в 1726 р. наступила така конституція про поповичів з 1764 р.; понижєннє гр. кат. духовенства в Польщі не кінчилось, протнвно, оно ставало шо раз загальнїше так, шо й вожд польського повстаннє, Костюшко, в 1794 р. мусїв, уааряючися в груди, признати це, кажучи: „Los wasz kapłani obrządku greckiego jest i był w panowaniu niesprawiedliwości uproszczonym“. А помімо того не появилося в гр. кат. Церквї, по мисли

